

KARACADAĞ
KALKINMA AJANSI • DEVELOPMENT AGENCY

KARACADAĞ KALKINMA AJANSI

İTALYA - ROMA ÇALIŞMA ZİYARETİ RAPORU

20 - 25 ŞUBAT 2011

ZÜHAL ÇELEBİ
PPKB UZMANI

HÜLYA ÖZÖNEN
PPKB BAŞKANI

İÇİNDEKİLER

1. İTALYA ÇALIŞMA ZİYARETİ PROGRAMI.....	2
2. PROGRAM KATILIMCILARI	4
3. İTALYA ÇALIŞMA ZİYARETİNİN AMACI	5
4. PROGRAMIN İCRASI.....	6
4.1 SVILUPPO LAZIO S.P.A (Lazio Bölgesi Kalkınma Ajansı) Ziyareti.....	8
4.2 FILAS Ziyareti - Kültürel Miras Bölgesi Kümelenmesi	11
4.3 TECHNOPOLO SPA (Teknopark) Ziyareti	14
4.4 CONFINDUSTRIA ENERGIA (Yenilenebilir Enerji Konfederasyonu) Ziyareti	18
4.5 INVITALIA (İtalya Yatırım Destek Ajansı) Ziyareti	19
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	21
EK BİLGİLER.....	22
A) İtalya Hakkında Genel Bilgiler	22
B) Roma Hakkında Genel Bilgiler	24

1. İTALYA ÇALIŞMA ZİYARETİ PROGRAMI

20.02.2011 – PAZAR

17.05: Karacadağ Kalkınma Ajansı Heyetinin Roma'ya Varışı

21.02.2011- PAZARTESİ

10.00-13.00: Panoramik Şehir Turu

14.30-15.00: Vatikan Şehir Devleti Turu

15.00-16.30: SVILUPPO LAZIO Bölgesel Kalkınma Ajansı ile Toplantı

- Açılış konuşması
Konuşmacı Sn. Patrizia De Vincenzi
- Karacadağ Kalkınma Ajansı Özet Sunuşu
Konuşmacı Sn. Hülya Özönen
- LAZIO Bölgesel Kalkınma Ajansının Gelişme Stratejileri ve Yatırım Politikaları
Sunuşu
Konuşmacı Sn. Maria Chiara Martinelli

20.30-23.00: Roma Büyükelçiliğimizi Ziyaret

22.02.2011 – SALI

10.00 -12.30: FILAS Kalkınma Ajansı ile Toplantı

- Açılış konuşması – Filas ve Lazio Bölgesinde Desteklenen Projeler Sunuşu
Konuşmacı Sn. Valentina Diana
- Karacadağ Kalkınma Ajansı Özet Sunuşu
Konuşmacı Sn. Hülya Özönen
- Kültürel Miras İleri Teknoloji Kümelenmesi Sunuşu
Konuşmacı Sn. Riccardo Panunzio

13.00-15.00: TECHNOPOLO (Teknopark) SPA. Ziyareti

- Açılış konuşması – Tecnopolo SpA, KOBİ Destekleri ve Projeler Sunuşu
Konuşmacı Sn. Angela Ciancia
- Güneş Enerjisi Üretim Teknolojileri Merkezi Sunuşu
Konuşmacı Sn. Prof. Aldo Di Carlo

23.02.2011 – CARŞAMBA

11.00-13.30: Pompei Antik Kenti Açık Hava Müzesi Turu

14.30-15.30: Panoramik Napoli Kenti Turu

24.02.2011 – PERŞEMBE

10.00-12.30: CONFINDUSTRIA ENERGIA Kurumu ile Toplantı

- Açılış konuşması
Sn. Andrea Ketoff
- Karacadağ Kalkınma Ajansı Özet Sunuşu
Konuşmacı Sn. Hülya Özönen
- Fotovoltaik Enerji Üretimi Teknolojileri ve Yan Sanayi Konulu Tecrübe Paylaşımı -
TRC2 Bölgesinde Fotovoltaik enerji üretimi alanındaki fırsatlar ve
CONFINDUSTRIA ENERGIA ile işbirliği olanaklarının görüşülmesi

15.00-16.30: INVITALIA Kurumu ile Toplantı

- Açılış konuşması – İtalya Yatırım Destek Ajansı ve Yabancı Yatırımlar için Ulusal
Danışma Merkezi INVITALIA Sunuşu
Konuşmacı Sn. Sabrina Mainolfi
- INVITALIA İş Ağı: Ortaklık ve İşbirliği Rolü Sunuşu
Konuşmacı Sn. Valeria Ernesti
- Yabancı Yatırım Desteklerinde Müşteri Hizmetleri ve INVITALIA'nın Önemi Sunuşu
Konuşmacı Sn. Daniela Manca
- Yenilenebilir Enerji Sektörü: İtalya'da Yatırım Fırsatlarına Genel Bakış Sunuşu
Konuşmacı Sn. Sabrina Mainolfi
- Turizm Sektörü: İtalya'da Yatırım Fırsatları Sunuşu
Konuşmacı Sn. Laura Fabbretti
- Karacadağ Kalkınma Ajansı Özet Sunuşu
Konuşmacı Sn. Hülya Özönen

25.02.2011 – CUMA

11.00: Roma – İstanbul uçağı ile İstanbul'a hareket

21.30: Heyet üyelerinin Şanlıurfa ve Diyarbakır'a varışı

2. PROGRAM KATILIMCILARI

İtalya çalışma ziyareti programına, Karacadağ Kalkınma Ajansı Yönetim Kurulu Başkanı Diyarbakır Valisi Sn. Mustafa TOPRAK başkanlığında; 13 kişiden oluşan heyet katılım sağlamıştır. Çalışma ziyareti programı sırasında Karacadağ Kalkınma Ajansı heyetine; Rehber Ayşenur SARIGÜL ve Dİ-AR Turizm Yetkilisi Beren KUMOVA eşlik etmiştir.

YÖNETİM KURULU		
Adı SOYADI	Görevi	Unvanı
Sn. Mustafa TOPRAK	Yönetim Kurulu Başkanı	Diyarbakır Valisi
Sn. Galip ENSARIOĞLU	Yönetim Kurulu Üyesi	Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı
Sn. Uğur BEYAZGÜL	Yönetim Kurulu Üyesi	Şanlıurfa İl Genel Meclisi Başkanı
Sn Eyyüp Sabri ERTEKİN	Yönetim Kurulu Üyesi	Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı
GENEL SEKRETERLİK		
Adı SOYADI	Görevi	Birimi
Dr. İlhan KARAKOYUN	Genel Sekreter	-
Hülya ÖZÖNEN	Birim Bşk.	PPKB
Zuhal ÇELEBİ	Uzman	PPKB
Adnan TUZCU	Birim Bşk.	PYB
Abdullah Önder ÖZKUL	Birim Bşk.	İDB
Baver AYDIN	Uzman	DYDO
Halil ÇAKALLI	Uzman	ŞYDO
Adem ERDURUCAN	Uzman	Destek Birimi
DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI		
Adı SOYADI	Görevi	Birimi
Hüseyin ULUBEYLİ	Uzman Yrd.	Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü

3. İTALYA ÇALIŞMA ZİYARETİNİN AMACI

İtalya, tarihi boyunca kuzeyi ve güneyi arasında gelişmişlik farkları olmuş bir Avrupa ülkesidir. Bu nedenle özellikle 1960'larla başlayan dönemde Güney İtalya Bölgesi'nin sosyal ve ekonomik kalkınmasını gerçekleştirmek üzere önlemler alınmıştır. Kalkınma çabalarının başlatıldığı dönem itibarı ile; ülke nüfusunun önemli bir bölümü Güney İtalya'da yaşamakta ve bölge ekonomisi ağırlıklı olarak tarıma dayanmaktadır. Doğrudan teşvik yöntemleri ile Güney İtalya'da belli merkezlerde başlatılan ekonomik faaliyetlerle kalkınma kutuplarının oluşturulması çabaları başarılı sonuçlar vermiş, 1970'li yıllarda Kalkınma Ajanslarının kurulması ile ekonomik kalkınma politikalarının uygulanmasına devam edilmiştir.

Kuzey İtalya'nın esnek üretim türleri ve yeni sanayi bölgeleri ile hızlı endüstrileşmesinin yanında, Güney İtalya Bölgesi'nde özel olarak kalkınmaya yönelik politikaların izlenmesi ile son 20 yılda sanayi üretimi ve dışsatımında büyük bir atılım gerçekleştirilmiştir. Güney İtalya'nın ekonomik gelişiminde; kamu-özel sektör ortaklıkları, Kalkınma Ajansları, KOBİ'lerin ve özellikle küçük ölçekli sanayi işletmelerinin gelişimi ile tarıma dayalı sanayi ve turizm sektörleri itici güç faktörleri olmuştur.

Güney İtalya'da yer alan Lazio Bölgesi'nin merkezi olan Roma kenti; zengin kültürel mirası, kültür ve inanç turizmi sektörlerinde yarattığı yüksek turizm gelirleri ile bölgenin öncü ekonomisi konumundadır. Bu nedenlerle, sosyo-ekonomik kalkınma alanında başarı örnekleri arasında yer alan Lazio Bölgesi ve Bölge merkezi olan Roma Şehri'ne çalışma ziyareti gerçekleştirilmiştir.

İtalya Çalışma ziyareti ile; Lazio Bölgesi ve Roma kentinde faaliyet gösteren kalkınma alanındaki kurum ve kuruluşlar ile iletişime geçmek, ilgili aktörlerin deneyimlerinden faydalanmak ve kalkınma alanında başarılı olmuş uygulamaları yerinde incelemek amaçlanmıştır. Program kapsamında ziyaret edilen kurumlar aşağıdaki gibidir:

- SVILUPPO LAZIO
- ROMA BÜYÜKELÇİLİĞİ
- FILAS
- TECHNOPOLO SPA
- CONFINDUSTRIA ENERGIA
- INVITALIA

4. PROGRAMIN İCRASI

20 Şubat 2011 Pazar günü;

Ajans Yönetim Kurulu Başkanı Diyarbakır Valisi Sn. Mustafa TOPRAK başkanlığındaki Karacadağ Kalkınma Ajansı Heyeti, İstanbul-Roma uçuşu ile hareket etmiş ve yerel saatle 17.05'te Roma'ya varmıştır.

21 Şubat 2011 Pazartesi günü;

Panoramik Roma şehir turu ve Vatikan Cumhuriyeti turu yapılmıştır. Dünya kültür mirasının en zengin öğelerini barındıran Roma kenti kentsel koruma, kültür turizmi ve inanç turizmi alanında dünyanın en önemli kentlerinin başında gelmektedir. Roma Antik Kenti, 20 km uzunluğunda kent sur duvarları, Collesium, ünlü zafer takları, görkemli Roma Dönemi meydanları, Rönesans Dönemi ve sonrası dönemlere ait çok sayıda sanat eseri korunmuş ve kentsel gelişimin tarihi yapıyı bozmaması için büyük özen gösterilmiştir. Roma kenti ve Dünyada inanç turizminin en önemli merkezlerinden olan Vatikan Şehir Devleti çok sayıda turist çekmekte ve büyük bir turizm endüstrisi yaratmaktadır.

Resim 1- Panoramik Roma Gezisinden Bir Görüntü – Aşk Çeşmesi

21.02.2011 Pazartesi günü öğleden sonra Sviluppo Lazio Bölgesel Kalkınma Ajansına bir çalışma ziyareti gerçekleştirilmiştir. Sviluppo Lazio Bölgesel Kalkınma Ajansı; Güney İtalya'da bulunan ve ülke ekonomisinde en önemli yere sahip iki bölgeden biri olan Lazio Bölgesi'nde faaliyet göstermektedir ve Ajans merkezi başkent Roma'da bulunmaktadır.

Resim 2- Sviluppo Lazio Bölgesel Kalkınma Ajansı Ziyareti

Karacadağ Kalkınma Ajansı Heyeti Roma Büyükelçimiz Sn. Hakkı AKİL'i konutunda ziyaret etmiştir. Ziyaret sırasında Diyarbakır ve Şanlıurfa illerinin sosyo-ekonomik yapısı, kültürel mirası ile bölgedeki kurumların faaliyetleri ile ilgili konular görüşülmüştür.

Resim 3- Roma Büyükelçiliği Ziyareti

4.1 SVILUPPO LAZIO S.P.A1 (Lazio Bölgesi Kalkınma Ajansı) Ziyareti

SVILUPPOLAZIO

Sviluppo Lazio S.p.A, 6/99 numaralı Bölgesel Kanun ile bölgesel ve ekonomik programları hayata geçirmek ve bölgesel ekonomik kalkınmayı hızlandırmak amacıyla 1999 yılında kurulmuş bir bölgesel kalkınma ajansıdır. 2011 yılı itibarı ile SL 150 kişiyi istihdam etmektedir.

Sviluppo Lazio'nun kuruluş amaçları arasında:

- a) Lazio Bölgesi'nin ekonomik kalkınmasının sürdürülmesi amacıyla bölgesel politikaların belirlenmesinin ve uygulama planlamasının desteklenmesi,
- b) Ulusal ve uluslararası bazda küçük ve orta ölçekli işletmelerin güçlendirilmesiyle, girişimciliğin ve istihdamın artırılmasının teşvik edilmesi,
- c) Yereldeki aktörlerle takım çalışması aracılığıyla bölgesel kalkınmanın güçlendirilmesi,
- d) Bölgesel ağları güçlendirmek amacıyla bölgesel şirketlerin faaliyetlerinin planlanması ve paylaşılması yoluyla bölgesel şirketlerin koordinasyonunun sağlanması yer almaktadır.

Sviluppo Lazio Ajansı'nın gerçekleştirdiği temel faaliyetler aşağıda sıralanmıştır:

- **Şirketlere Yönelik Faaliyetler:** AB yapısal fonları ve ulusal ve bölgesel yasalar çerçevesinde şirketlere sunulan mali teşvikleri yönetir. Söz konusu teşvikler, yenilikçilik (inovasyon) yatırımları, genişleme, yeniden değerlendirme aktiviteleri, yeni üretim işletmelerinin kurulması, restorasyon, mevcut işletmelerin modernleştirilmesi, makine alımları, hizmet alımları, yurtdışına açılım hizmetleri, zanaatkar işletmeler, genç ve kadın girişimcilere yardımlar olarak sıralanabilir.
- **Vatandaşlara Yönelik Faaliyetler:** Sviluppo Lazio Ajansı, çevre ve inşaat sektörlerinde, toplum üzerinde son derece etkili olan araçları yöneterek, toplumsal hayat üzerinde direkt olarak etkili olmaktadır.
- **Yurtdışına Açılım:** Faaliyetlerini yurtdışına taşımayı hedefleyen şirketler için bir nevi "motor" vazifesi görmektedir. Bu amaca hizmet etmesi için, Sviluppo Lazio

¹ (<http://www.sviluppo.lazio.it/>)

Ajansı bünyesinde şirketlere bilgi, danışmanlık ve yönlendirme hizmetleri veren “*Sprint Lazio*” adı altında bürolar kurulmuştur.

- **Çevre:** Sviluppo Lazio Ajansı, sürekli ve çevre ile uyumlu bir kalkınma için, özellikle de enerji tasarrufu, alternatif enerji kaynaklarının kullanımı ve çevre koruma faaliyetlerinin desteklenmesi için, şirketlere ve vatandaşlara finansman sağlamaktadır.
- **Lazio Bölge İdaresi:** Sviluppo Lazio Ajansı, finansal konularda -borç yönetimi ve bütçe kaynakları- bölge idaresine asistanlık hizmeti sunar. Ekonomik analizler ve etütler gerçekleştirmektedir.

Sviluppo Lazio, bölgesel ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilmesi için öncelikle küçük ölçekli işletmelerin geliştirilmesi, sonrasında bölgede daha büyük gelişmelerin devam ettirilmesi politikasını izlemektedir. KOBİ'lere destek olmak ajansın en önemli önceliği konumundadır ve SL (Sviluppo Lazio) KOBİ'lerin kuruluşu ve geliştirilmesi için çeşitli destekler sunmaktadır. SL hizmetler sektöründe ve sanayi sektöründe çalışan KOBİ'lere destek vermektedir. Bunun yanı sıra el sanatları/yerel üretimler, çevre, turizm vb sektörlerde hizmet veren işletmelere de destekler sunulmaktadır. İşletmelerin altyapısı, kümelenme ağ yapısı, insan kaynaklarının geliştirilmesi konusunda çalışmalar yapılmaktadır. SL 2007-2013 dönemi program bütçesi 743.512.656 € olup bu tutarın yarısı AB Bölgesel Kalkınma Fonundan karşılanmaktadır. Ajans tarafından 2007 yılından bu yana toplam 600 projeye destek verilmiştir. Projeler için verilen asgari destek miktarı 20.000 € iken azami destek miktarı ise 100.000 € değerindedir. En fazla destek verilen alan inovasyon ve yenilenebilir enerji konuları olmuştur. Ayrıca SL yasal düzenleme ve uygulamalarla ilgili faaliyetlerde bulunmaktadır. İstihdama yönelik çalışmalar kapsamında girişimciliğin geliştirilmesi ve KOBİ'lerin desteklenmesi için yasal düzenlemeler yapılmıştır.

SL'nun birlikte çalıştığı çok sayıda kurum ve kuruluş bulunmaktadır. SL, bu kurumlarla ortak amaçlar doğrultusunda çalışmakta ve bu yapılara üst ölçekli politika üreticisi ve koordinatör olarak destek vermektedir. SL birlikte çalıştığı diğer küçük şirketler için de önemli bir destek kurumudur. SL tarafından sosyal kooperatifler desteklenmektedir. Kooperatiflere kurumsallaşma alanında 50.000 €'dan 300.000 €'ya kadar destek verilmektedir. Ayrıca SL bankalar ile faiz oranları konusunda ortak çalışmalar yapmaktadır.

Sviluppo Lazio, son yıllarda gerçekleştirdiği bölgesel araştırmalar, etütler ve analizler ile bölgesel sosyo-ekonomik gelişime büyük katkılar sağlamıştır. Bölgesel üretimde endüstriyel araştırmalar ve teknoloji transferi konusundaki araştırmalar desteklenerek Bölgede ileri teknoloji üretim yapısına geçilmiştir. Bölge için; üretim öncesi ve sonrası çalışmalarla, bilginin üretilmesi ve ürüne dönüştürülmesi alanında başarılı çalışmalar yapılmaktadır. Bölgede uzay ve havacılık teknolojisi, biyoteknoloji ve genetik araştırmaları, yeni malzeme teknolojisi geliştirilerek ihtisaslaşmış sanayi bölgeleri ile bu teknolojiler endüstriyel üretime dönüştürülmektedir. Lazio Bölgesinde Ajansın desteklediği 10 üretici sistem bulunmaktadır. Bunların 7 adedi yerel/lokal sanayi bölgeleri, 3 adedi ise endüstri bölgesidir.

22 Şubat 2011 Salı günü;

FILAS Bölgesel Kalkınma Ajansı ve Technopolo Spa Teknoparkı ziyaret edilmiştir. Ziyaret kapsamında, Lazio Bölgesi adına Uzay ve Havacılık Bölgesi, Biyoteknoloji Bölgesi ve Kültürel Miras Bölgesi kümelenmelerini yönetmekte olan Filas'ın genel faaliyetleri ve kültürel miras bölgesi kümelenmesi çalışmalarını üzerinde durulmuştur.

Resim 4- FILAS Kalkınma Ajansı Ziyareti

Technopolo Spa Roma Teknoparkında ise teknoparkın kuruluş süreci, amaçları, sektörel uzmanlaşmalar ve yürütülen çalışmalar görüşülmüş, yenilenebilir enerji sektörü ve teknolojileri üzerinde durulmuştur.

Resim 5- Technopolo Spa (Teknopark) Roma Ziyareti

4.2 FILAS² Ziyareti - Kültürel Miras Bölgesi Kümelenmesi

Filas

Finanziaria laziale
di sviluppo

FILAS, Lazio Bölgesi'nde yeni teknolojilerin kullanılması aracılığıyla yenilikçiliğin geliştirilmesine ve kalkınmaya katkıda bulunmayı amaçlayan bir kalkınma ajansı olarak 1974 yılında kurulmuştur. Ajans, anonim şirket statüsünde kurulmuş olup ortaklarından biri de Sviluppo Lazio'dur.

Filas'ın temel görevleri;

- a) İşletmelere finansal yardım sağlamak,
- b) Lazio Bölgesi özel fon kaynaklarını yönetmek,
- c) Endüstriyel alandaki ve yaratıcı sektörlerin gelişmesi için teşviklerde ve faaliyetlerde bulunmak,

² (<http://www.filas.eu/Page.aspx?IDPage=188>)

d) Avrupa Birliği programlarını uygulamaktır.

Filas, üst ölçekli bölgesel politikalarla belirlenmiş 3 stratejik sektörde yenilikçi teknoloji kümelenmeleri ile çalışmaktadır:

1. Kültürel miras için iletişim ve bilgi teknolojileri (ICT) kümelenmesi,
2. Uzay ve havacılık teknolojileri kümelenmesi,
3. Biyoteknoloji kümelenmesi.

Filas, araştırma-geliştirme alanında üniversite ve diğer şirketlerle birlikte çalışmaktadır. Yereldeki KOBİ'lerin geliştirilmesi, yenilikçilik kapasitelerinin ve rekabet gücünün artırılması öncelikler arasında yer almaktadır. Filas'ın öncelikli amaçlarından birisi de çevre bölgelerdeki işletmeler arasında ağların oluşturulması ile bilgi ve teknoloji transferinin artırılmasıdır. Bölgeyi Avrupa girişimci ağına entegre etmek ve ağın geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, Filas, KOBİ'lerin araştırma-geliştirme kapasitelerinin güçlendirilmesi, yenilikçilik ve finans kaynaklarına erişimini artırmak amacıyla faaliyetler yürütmektedir. Europe Enterprise Network'ün bir üyesi olan FILAS; şirketlerin, araştırma kuruluşlarının ve diğer bölgesel ajansların uluslararasılaşma, yenilikçilik ve araştırma faaliyetlerine de destek vermektedir.

Kültürel Miras Bölgesi Teknoloji Kümelenmesi

İtalya, dünya kültürel mirasının yaklaşık % 80'ini barındırmaktadır. Ülkenin kültürel mirasının büyük bölümünü Lazio Bölgesi barındırmaktadır ve "kültürel miras" Lazio Bölgesinin en önemli ögesi konumundadır. Bu nedenle Bölge ekonomisi içinde turizm sektörünün büyük bir rolü bulunmaktadır. Kültürel mirasın araştırılmasında faaliyet gösteren birçok ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşun merkezi Lazio Bölgesinde bulunmaktadır.

Kültürel Miras Bölgesi Teknoloji Bölgesi Kümelenmesi'nin kuruluş amaçları aşağıda sıralanmıştır:

- a) Yerel ekonominin gelişmesi için kültürel mirası önemli bir "motor güç" olarak kullanan yenilikçi işletmeleri kurmak ve mevcutları desteklemek,
- b) Kültürel mirasın kamu tarafından düzenlenmesini ve yüksek katma değerli özel kullanımını teşvik etmek,
- c) Kültürel miras alanında arz sistemini destekleyecek süreç ve altyapıları kurmak ve mevcutları geliştirmek,

- d) Büyük işletmeler ve KOBİ'ler arasındaki işbirliğini artırmak,
- e) Özellikle kültürel miras alanında yenilikçi faaliyet gerçekleştirme potansiyelini artırmak, bu amaçla Kültürel Miras Bakanlığı, bölgesel yetkili kuruluşlar, araştırma merkezleri ve Lazio Bölgesindeki üniversitelerinin proje ve faaliyetlerini desteklemek,
- f) Kültürel mirasın güvenliği ve korumasına yönelik teknolojilerin geliştirilmesine dair patentlerin hukuki değerlerini savunmak ve güçlendirmek,
- g) İlgili taraflar arasında teknoloji transferini desteklemek,
- h) Sanal multi-medya sistemleri ve pazarlama faaliyetleri aracılığıyla kültür turizmini artırmak, Roma'da yoğunlaşan turizm faaliyetlerinin Lazio Bölgesindeki diğer kültürel miras alanlarına dağıtılmasını sağlamak.

Kültürel mirasın araştırılması ve geliştirilmesinde görev alan bölgesel kümelenme ağı içinde, 5 kamu ve 4 özel üniversite, Kültürel Miras Bakanlığı Merkezi Enstitüleri (ICR; ICPL; ICCD; ICCU) ile CNR, ENEA ve INFN gibi önemli araştırma kuruluşları yer almaktadır. Kültürel Miras Teknoloji Bölgesi Kümelenmesi, kültürel miras alanında faaliyet gösteren araştırmacılar ve girişimciler arasındaki diyalogu ve sinerjiyi artırmakta ve kültürel miras alanındaki potansiyelin daha verimli değerlendirilmesini sağlamaktadır.

Filas, kültürel mirasın teknoloji yoluyla tanıtılması ve turizme kazandırılması için *bilgi ve iletişim teknolojilerini* (ICT) etkin olarak kullanmaktadır. Filas'ın desteğiyle bilgi ve iletişim teknolojilerinin kültürel miras konusuna entegre edilmesi için pilot teknoloji bölgeleri kurulmuştur. Kültürel Miras Teknoloji Bölgesi Kümelenmesi içinde yer alan 27 şirket, Filas'ın desteği ile dijital medya ile kültürel mirasın tanıtılması ve turizmin geliştirilmesi temalı projeleri ("Welcome Center" web portalı, Lazio'nun Kültürel Miras Ağı web portalı, Lazio turizm web portalı, dijital müzeler, dijital ören yerleri ve açık hava müzeleri, dijital rekonstrüksiyon modelleri, dijital otobüs vb.) yürütmektedir.

4.3 TECHNOPOLO SPA³ (Teknopark) Ziyareti

Roma metropoliten alanı; İtalyan üniversitelerinin, kamusal ve özel araştırma enstitülerinin ve ülkenin önde gelen ileri teknoloji şirketlerinin yoğunlaştığı, İtalyan ekonomisinin en dinamik temel taşlarından birini teşkil eden bölgelerden biridir. Bu bölgede yığılmalardan faydalanmak üzere, üniversite ve sanayi üretimini bir araya getirmek ve ileri teknolojinin ürüne aktarılması amacıyla 1990 yılında Teknopark inşasına başlanmış, 1995 yılında Teknopark hizmete açılmıştır. Teknopark inşası için 50 milyon € harcanmıştır. Technopolo'nun 75.995.914,32 € değerinde sermayesi bulunmaktadır ve teknopark sermayesindeki en büyük pay (% 95) Roma Ticaret Odasına aittir. Ayrıca Sviluppo Lazio ve FILAS gibi kuruluşlar da Technopolo Roma'nın ortakları arasındadır. Technopolo, kamu-özel ortaklığı için bir model teşkil etmektedir. Kamusal ajanslar, yerel yönetimler ve özel şirketlerle ilişki içerisindedir. Teknopark'ta 72 firma faaliyet göstermektedir. Toplam çalışan sayısı ise 1.708 kişidir.

Tecnopolo S.p.A'nın ana hedefi; Roma Bölgesindeki sanayinin gelişimine katkı sağlayacak teknoloji yoğun iş projelerinin cazip hale getirilmesi ve özellikle nitelikli işgücü işsizliği problemine yönelik bir mekanizmanın oluşturulması için uygun ortamın sağlanması amacıyla organize bir sistem oluşturmaktır.

Technopolo; KOBİ'ler için çevresel açıdan yüksek kaliteli organize alanlar, rekabetçi satış ve inkübatör hizmetleri, teknoloji transferi, araştırma merkezleri ve üniversitelerle işbirliği olanakları sunmaktadır. Ayrıca firmalar için temel altyapı (fotovoltaik binalar, genişbant kablo, yeşil alanlar...) hizmetlerini sunarak iyi bir yönetim imkânı sağlamaktadır. Technopolo'nun firmalara sağladığı en önemli avantajlardan biri de, teknoloji bölgesinin tanınırlığı ve güvenilirliğidir.

➤ **Technopolo;**

- a) Roma Bölgesi'nin endüstriyel kalkınması açısından öncü olabilecek teknolojik içerikteki projeleri çekmeye çalışmaktadır.

³ (<http://www.technopolo.it>)

b) Üniversiteler-Araştırma Merkezleri ve Şirketler arasında sinerji yaratılması ve desteklenmesi için çaba sarf etmektedir.

c) Özellikle entelektüel işsizliğin çözümüne pozitif katkı sağlamaktadır.

Tecnopolo sistemi, konuları ve sektörel uzmanlaşma açısından iki farklı bölümden oluşmaktadır:

1. Technopolo Tiburtino: Bilgi ve iletişim teknolojileri (ICT), uzay ve havacılık, telekomünikasyon, enerji ve çevre alanlarında çalışmaktadır.

2. Technopolo Di Castel Romano: Malzeme teknolojisi, biyoteknoloji, enerji ve çevre alanlarında çalışmaktadır.

Tecnopolo Tiburtino ileri teknoloji üretkenliği ve endüstriyel girişimleri kapsarken, Tecnopolo di Castel Romano ise teknoloji transfer sektörleri, çevre ve malzeme teknolojisi alanında çalışmalar yapmaktadır. Öte yandan Technopolo Tiburtino daha çok teknoloji üretimine yoğunlaşırken, Technopolo Di Castel Romano'nun ileri teknolojinin üretime aktarılmasına yoğunlaştığı da söylenebilir.

Tecnopolo Tiburtino

Tecnopolo Tiburtino öncü bir merkez olup en güncel uluslararası teknoloji parkları modeline dayandırılmıştır. Bu teknopark Roma'nın doğusunda 72 hektarlık bir alanı kaplamaktadır. İçinde uzay teknolojileri ile elektronik sektöründe faaliyet gösteren devasa endüstrilere ev sahipliği yapmaktadır. Sanayi bölgesi, 265.000 m²'lik alanı kaplamaktadır.

Teknopark Projesi'ne, 300.000 Avro'dan fazla yatırım yapılmıştır. Teknopark, içindeki şirketlere yenilikçilik ve teknoloji transferi desteği ile ağ ve hizmetler (fotovoltaik tesisleri, genişbant ağı, konferans merkezi, spor merkezi... gibi) sunmaktadır. Teknopark merkezinde, Galileo Test Alanı için gerekli altyapı ve yapılar için ayrılmış ayrı bir bölüm bulunmaktadır.

İş Sektörleri:

- a) Bilgi ve İletişim Teknolojileri, Telekomünikasyon ve Multimedya,
- b) Havacılık ve Uzay,
- c) Çevre ve Yenilenebilir Enerji,
- d) Kuluçka (inkübatör) Tesisleri,
- e) Yenilikçilik ve Teknoloji Transferi,
- f) Destek Hizmetleri.

23 Şubat 2011 Çarşamba Günü;

Campania Bölgesinin merkezi olan Napoli şehri panoramik turu ve Pompei antik kenti açık hava müzesi turu gerçekleştirilmiştir.

Resim 6- Pompei Antik Kenti Açık Hava Müzesi Gezisi

Napoli kenti yakınında bulunan ve M.Ö. 6. yüzyılda 25.000 kişinin yaşadığı sanılan Pompei Antik Kenti, M.S. 79 yılında Vezüv Yanardağının patlaması ile 5 ila 6 m'lik kül tabakasıyla örtülmüştür. Kazı çalışmaları 18. yüzyılda başlamış, son 30 yılda antik kent onarımlardan geçirilmiş ve Antik Pompei Kenti Açık Hava Müzesi olarak kullanılmaya başlanmıştır. Antik Yunan dönemi kenti üzerine kurulan Roma kenti Pompei, yerleşme ve altyapı sistemi, sosyo-ekonomik yapısı ve çok sayıda antik dönem eseriyle dünyanın en önemli kültür hazineleri arasında yer almaktadır. Antik yerleşmelerin ve tarihi kent dokularının turizme kazandırılması konusunda örnek teşkil eden Pompei Antik Kenti Açık Hava Müzesinde, kentin tarihi dokusuna uygun olmayan restorasyon örneklerini de görmek mümkündür. Açık hava müzesi her yıl binlerce turist çekerek bölge ekonomisine büyük katkı sağlarken, Napoli kentinin tanınmasında en önemli unsur olarak öne çıkmaktadır.

Napoli kenti Güney İtalya'da, ülkenin en yüksek nüfusa sahip 2. bölgesi olan Campania Bölgesinin merkezidir. Kentte yer alan iki müze Avrupa'nın en önemli müzeleri arasında sayılmakta ve yüksek turizm geliri sağlamaktadır.

24 Şubat 2011 Perşembe Günü;

Roma Döneminin ünlü simgelerinden olan Collesium ziyaret edilerek panoramik tur gerçekleştirilmiştir. Daha sonra Confindustria Energia kuruluşuna çalışma ziyareti gerçekleştirilmiştir.

Resim 7- Confindustria Energia (Yenilenebilir Enerji Konfederasyonu) Ziyareti

24.02.2011 Perşembe günü öğleden sonra İtalya'daki yatırım fırsatlarını tanıtan ve ülkeye yabancı yatırım çekmeyi amaçlayan Invitalia'ya çalışma ziyareti gerçekleştirilmiştir.

Resim 8- INVITALIA (İtalya Yatırım Destek Ajansı) Ziyareti

4.4 CONFINDUSTRIA ENERGIA (Yenilenebilir Enerji Konfederasyonu) Ziyareti

3 Nisan 2006 tarihinde kurulmuş olan Confindustria Energia, İtalyan Sanayi Konfederasyonu bünyesinde enerji sektörü firmalarını çatısı altında toplayan bir konfederasyondur.

Kuruluş amacı, ulusal ve AB kurumlarıyla sıkı ilişkiler (bağlantılar) içerisinde enerji sektöründe sanayi politikalarını belirlemek ve enerji üretimi ve tedarikçisi firmalarını temsil

eden firmalara danışmanlık vermek ve ortak çıkarlarını korumaktır.

Öte yandan, ülkenin büyümesine hizmet eden bir sanayi sektörü imajını güçlendirmek, çevre politikaları çerçevesinde, birbiriyle uyumlu ve sürekli bir kalkınma sağlamaya yönelik eylem ve girişimleri sürdürmek ve yatırımların hayata geçirilmesini garanti edebilecek yasal düzenlemelere bir çerçeve oluşturulmasını teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

1 Haziran 2008 tarihinden itibaren Confindustria Energia, Petrol ve Enerji Sanayi Sendikaları Birliğini de bünyesine almıştır. Confindustria Energia bünyesindeki dernekler şunlardır: ANEV, ANFIDA, ANIGAS, ASSOCARBONİ, ASSOCOSTIERİ, ASSOGASLIQUIDI, ASSOMINERARIA, ASSOSOLARE E UNIONE PETROLIFERA. Confindustria Energia Başkanı, aynı zamanda Petrol Sanayicileri Birliği'nin Başkanlığını yürüten, Pasquale de Vita'dır.

Toplantıya rüzgar enerjisi ve Güneş enerjisi alanında faaliyet gösteren Firma temsilcileri katılmıştır. İtalya'nın fotovoltaiik enerji üretimi konusunda Almanya'dan sonra ikinci sırada geldiği belirtilmiştir. Konfederasyon yeni teknolojileri kullanarak firmalarla ortak olarak enerji üretim tesisi inşa edilmesine destek vermektedir. Konfederasyon yetkilileri Türkiye'de rüzgar enerjisi konusunda çeşitli çalışmalar sürdürmektedir ve bölgemiz ile güneş enerjisi konusunda işbirliğine açık olduklarını belirtmişlerdir.

4.5 INVITALIA⁴ (İtalya Yatırım Destek Ajansı) Ziyareti

INVITALIA

Invitalia; merkezi hükümet bünyesinde, ülkenin ekonomik gelişmesini hızlandırmak ve yabancı sermaye girişini artırmak için Ekonomik Gelişme Bakanlığı'nın 27 Mart 2007 tarihli Yönetmeliği ile kurulmuştur.

Invitalia'nın kuruluş amaçları aşağıda sıralanmıştır:

- Ülkenin ekonomisine ve üretim sistemine katkıda bulunması için yabancı yatırım çekmek,
- Üretim sektörlerinde ve bölgesel sistemlerde endüstriyel ve girişimcilikte rekabet edebilirliği ve yenilikçiliği özendirmek,
- Bölgeleri genel olarak çekim merkezi haline getirmek ve bölgelerin potansiyelleri geliştirmek ve rekabet edebilirliklerini artırmak.

Bu misyonu yerine getirmek amacıyla Invitalia, seçkin özel ve kamu sektörü temsilcilerinden oluşan bir ağ kurmuştur (Invitalia İş Ağı). Bu iş ağının faaliyetleri aşağıda sıralanmıştır:

- a) Yabancı yatırımcılara, yani İtalyan olmayan kişi ve işletmelere, iş kurmak ve İtalya'da iş geliştirmeleri için danışmanlık hizmetleri sunmak,
- b) Bilgi ve teknik uzmanlık (know-how) değişimleri için fırsatlar sunmak,
- c) Yerel ve uluslararası iş topluluklarını hedefleyen yüksek kaliteli projeler organize etmek,
- d) Avrupa Birliği'nden ve diğer piyasalardan İtalya'da yatırım yapmak isteyen nitelikli yatırımcıları belirlemek,
- e) İtalyan piyasasının cazibesinin artırılmasına yönelik, yabancı yatırımcılar ve uluslararası ağlar arasındaki ortaklıkların kurulması... gibi yeni yaklaşımların benimsenmesini sağlamak.

Invitalia merkezi politikalar ile belirlenmiş stratejik sektörlerde yatırım destek hizmetleri sunmaktadır. Bu sektörler;

- ✓ Turizm,
- ✓ Lojistik,

⁴ www.invitalia.org

- ✓ Biyoteknoloji,
- ✓ Yenilenebilir Enerji,
- ✓ IT.

Stratejik sektörlere ilişkin belirlenen hedef ülkeler ise aşağıdaki gibidir:

- ❖ ABD,
- ❖ İsrail,
- ❖ Japonya,
- ❖ Çin,
- ❖ Hindistan,
- ❖ Avusturalya,
- ❖ Körfez Ülkeleri.

Ajans birçok yatırım alanında firmalara servis ve network (bağlantılar) konusunda destekler sunmaktadır. Invitalia İş Ağına (Invitalia Business Network) üye olan tüm şirketler bu desteklerden yararlanmaktadır. İş Ağı (Invitalia Business Network) hizmetleri web sitesi üzerinden, e-posta, mobil hizmetler ve call center aracılığı ile üyelere ulaştırılmaktadır. Invitalia diğer bölgesel kalkınma ajansları ile koordineli olarak çalışmaktadır. Ticaret Odaları ve diğer kamu kuruluşları ile güçlü bağlantılara sahiptir.

25 Şubat 2011 Cuma günü;

Ajans Yönetim Kurulu Başkanı Diyarbakır Valisi Sn. Mustafa TOPRAK başkanlığındaki Karacadağ Kalkınma Ajansı Heyeti İtalya yerel saati ile 11.00'da Roma – İstanbul uçuşu ile İstanbul'a hareket etmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

İtalya-Roma çalışma ziyareti programı amacı doğrultusunda oldukça verimli geçmiştir. İtalya “kuzey-güney gelişmişlik farkı” ülkemizin “doğu-batı gelişmişlik farkı” ile benzerlik gösterirken, Güney İtalya’nın gerek sosyal, ekonomik ve kültürel yapısı, gerekse fiziki şartları ile ağırlıklı olarak doğal kaynaklara dayalı üretim yapısı Bölgemiz ile benzerlikler göstermektedir. Son 20 yıllık dönemde Lazio Bölgesinde izlenen ve başarılı sonuçlar alınan kalkınma politikaları ve uygulamaları, ülkemizde özellikle 2006 yılında başlayan ve bölgesel kalkınma alanında önemli bir atılım olarak değerlendirilen Kalkınma Ajanslarının kurulması ile izlenen politikalarla büyük benzerlikler göstermektedir. Bu açıdan ilgili aktörler tarafından aktarılan tecrübeler ve alınan başarılı sonuçlar Ajansımız ve Bölgemiz için yol gösterici niteliktedir.

Gezi programı kapsamında ziyaret edilen kurumların faaliyet alanları bölgemiz potansiyelleri ve kısıtları ile uygunluk göstermektedir. Bu nedenle ziyaretler sırasında bu alanda tecrübe sahibi aktörlerle iletişime geçilmiş olması, bu kuruluşlarla Bölgemiz arasında oluşturulacak işbirlikleri ve koordinasyon konusunda önemli fırsatlar teşkil etmektedir.

Ajansımız ve Bölgemiz tarafından kalkınma alanında iyi uygulama örneklerinin izlenmesi ve uluslararası gelişmeler/eğilimler takip edilerek küresel ve bölgesel ekonomik ağlara entegre olunması için önlemlerin alınması gerekmektedir. Ayrıca bu ziyaretlerin Bölgemizin ve Ajansımızın tanınırlığı için de olumlu sonuçlar yaratacağı değerlendirilmektedir.

EK BİLGİLER

A) İtalya Hakkında Genel Bilgiler

İtalya Cumhuriyeti Avrupa'nın güneyinde Akdeniz'e uzanan çizme şeklindeki bir yarım adanın üzerinde kurulu olan devlettir. Başkenti Roma, yüzölçümü 301,336 km², nüfusu 58,462,375, resmi dili İtalyanca, dini Hıristiyanlık ve para birimi Euro'dur. Güneybatısındaki Sicilya ve batısındaki Sardinya Adaları ülke topraklarına dâhildir.

Ülke 20 farklı yönetim bölgesinden ve 109 ilden oluşmaktadır. En büyük nüfusa ve

ekonomiye sahip olan bölge, Kuzey İtalya'da yer alan ve Merkezi Milano şehri olan Lombardiya Bölgesidir. Lombardiya Bölgesinin nüfusu 9.6 milyon kişidir ve Bölge ülkenin en yüksek ve en yoğun nüfusa sahip bölgesidir. Ülkenin Kuzeybatısında Fransa, kuzeyinde İsviçre ve Avusturya, kuzey doğusunda Slovenya vardır. Alp Dağları kuzeyde tabii bir sınır teşkil eder. San Marino ve Vatikan şehir-devletleri de bütünüyle İtalyan topraklarıyla çevrilidir.

İtalya 2008 yılı sonrasında 60 mi AB de en kalabalık 4. ülke konumundadır. İtalya'da doğum oranı çok yüksektir ve ülkede nüfus artışı bir sorun değerlendirilmektedir. İtalya'dan dış ülkelere büyük bir göç vardır. Yarım asırda 7 milyon kişi dış ülkelere göç etmiştir.

Tabii Kaynaklar

Bitki örtüsü ve hayvanlar: İtalya zengin bir bitki örtüsüne sahip değildir. Akdeniz iklimine sahip olduğu için bitkiler uzun süren kuru ve sıcak yazlara dayanabilen türdendir. Ormanlar ülke topraklarının %21'ini kaplar. Ormanlarda çoğunlukla meşe, akgürgen ve kestane ağaçları bulunur. Ekilemeyen topraklar kuraklığa dayanıklı kaba otlar ve makillerle

kaplıdır. Alçak kesimlerde kozalaklılar türüne ait ağaçlarla kaplı ormanlar bulunur. Bunların alt kısmını ise yaprak döken ağaçlar meydana getirir.

Ülke maden kaynakları bakımından fakirdir. Mevcut olan kömür ve demir yatakları yeterli değildir. Tabii gaz, petrol ve kükürt Sicilya'da çıkartılır. Toscona'da antimon, prit, bor ve büyük ölçüde cıva elde edilir. Toscana'daki kıyı dağlarında ayrıca önemli miktarda mermer çıkarılır. Po Ovasında verimli metan gazı yatakları mevcuttur.

Ekonomi

İkinci Dünya Savaşından sonra, 1950'de başlayan büyük bir ekonomik gelişme ile başlıca sanayi ülkeleri arasına girmiştir. 1979 yılından sonra ekonomisinde düşüşler görüldü. Bunun temelini % 7,6'lık işsizlik oranı ve % 21,2'lik enflasyon oranı meydana getirmiştir. İşgücünün % 48,6'sı sanayi kesiminde çalışmaktadır.

Ülkede turizm sektörü çok gelişmiştir. Birçok turistik tesise sahip olan İtalya, tarihi değerler ve kültür varlıkları bakımından zengindir. Tarih boyunca birçok önemli olayın ceeryan ettiği, toplumsal ve sanatsal gelişmeler ve yeniliklere sahne olan İtalya turistler için cazip bir ülkedir.

Ticaret

Dış ticaret tablosu İtalyan ekonomisinin eğilimlerini yansıtır. Pamuk, ham petrol, yün, demirli madenler gibi hammaddeler ithalatın % 50'ye yakın kısmını meydana getirir. İhracatın % 40-42'sini ise makina, tesviye edilmiş petro-kimya ürünleri, pamuklu suni dokumalar ve otomobillerden meydana gelir. İtalya'nın ihraç ettiği diğer mallar ayakkabı, daktilo makinaları, zeytinyağı ve zeytindir. İthal ettiği malları ise başta petrol olmak üzere madenler, buğday ve ettir. İtalyan deniz filosu, dünyanın en büyük filolarından biridir. İtalyan ticareti ile deniz yolu taşımacılığı arasında sıkı bir bağ mevcuttur. İtalyan ödemeler dengesindeki açık, turizm sektörü sayesinde kapatılmaktadır.

B) Roma Hakkında Genel Bilgiler

İtalya'nın başkenti ve Lazio Bölgesi'nin merkezidir. Roma kentinin dahil olduğu Lazio Bölgesi 5.6 milyon kişilik nüfusu ile ülkenin en büyük nüfuslu üçüncü bölgesidir. Roma metropoliten alan nüfusu 4.061.543 kişiden oluşmaktadır. Roma, nüfus bakımından İtalya'nın en kalabalık kenti ve Milano'dan sonra ülkenin ikinci en büyük metropoliten alanıdır. Roma kenti 1290 m²'lik yüzölçümüyle Avrupa'nın en geniş yüzeye yayılmış başkentlerinden biridir. 2,800 yıllık şehir, sırasıyla ve resmi adlarıyla; eski Roma'nın, Roma Krallığı'nın, Roma Cumhuriyeti'nin, Roma İmparatorluğu'nun, Papalık Yönetiminin, İtalyan Krallığı'nın ve İtalya Cumhuriyeti'nin merkezi ya da başkenti olmuştur.

20 km uzunluğunda surlarla çevrili şehir merkezi, Roma'nın tarihi zenginliklerinin büyük bölümünü barındırmasına karşın belediye alanının çok az bir kısmını kapsar ve Roma'nın bulunduğu on iki idarî biriminin en küçüğünü oluşturur.

Roma, 75 milyar €'luk gelire İtalya'nın toplam milli hasılasının % 6,5'ini tek başına kazanır. Roma'da sanayi önemli bir seviyede değildir. Ancak Roma ili ihracatı, Lazio Bölgesi toplam ihracatının % 50,7'sini oluşturmaktadır. Elektronik eşya, kimyasal madde, giyim eşyası ve gıda maddesi üretimi gibi hafif sanayiler başlıca sanayi dallarıdır. Şehir nüfusunun büyük kesimi inşaat, turizm ve film sektörlerinde çalışmaktadır. Şehirde trafik en önemli sorunlardan birini oluşturur. Mussolini'nin başlattığı ve sonraki yıllarda geliştirilen metro ağı ulaşımın rahatlatılmasında önemli bir faktör olmuştur. Konut problemi en büyük problemlerden biridir. Bilhassa ülkenin güneyindeki yoksul vatandaşların şehre göç ediyor olmaları kentsel altyapıyı yetersiz kılmakta ve gereksinimi artırmaktadır.